

Uchwała Nr 824/2024
Rady Miasta Siemianowic Śląskich

z dnia 21 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich w 2023 roku oraz potrzeb związanych z realizacją tych zadań

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.), art. 179 ust. 1 oraz art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2024 r. poz. 177 z późn. zm.), art. 4 ust. 1 pkt 3a oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 marca 1998 r. samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107)

Rada Miasta Siemianowic Śląskich
uchwała:

§ 1. Przyjąć sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich w 2023 roku oraz potrzeb związanych z realizacją tych zadań w brzmieniu załącznika do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siemianowice Śląskie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta Siemianowic
Śląskich

Adam Cebula

Załącznik do uchwały Nr 824/2024
Rady Miasta Siemianowic Śląskich
z dnia 21 marca 2024 r.



**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ
Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY REALIZOWANYCH PRZEZ
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH W 2023 ROKU
ORAZ POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ TYCH ZADAŃ.**

Siemianowice Śląskie 2024 rok

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	strona 3
2. WSPIERANIE RODZIN BIOLOGICZNYCH	strona 3
2.1. Asystenci rodziny	strona 4
2.2. Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci	strona 8
2.2.1. <i>Realizacja zajęć dla dzieci w Zespole Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci</i>	strona 10
2.2.2. <i>Kadra w Zespole Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci</i>	strona 23
2.2.3. <i>Bezpieczeństwo i higiena pracy w Zespole Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci</i>	strona 23
3. PIECZA ZASTĘPCZA	strona 24
3.1. Rodzinna piecza zastępcza	
3.1.1. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej	strona 25
3.1.2. Rodzinne Domy Dziecka	strona 30
3.1.3. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	strona 31
3.1.4. Szkolenia dla rodzin zastępczych	strona 32
3.1.5. Projekty i programy wspierające rodziny	strona 33
3.1.5.1. <i>Program Asystent Rodziny</i>	strona 33
3.1.5.2. <i>Rządowy program wsparcia powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej w 2023r.</i>	strona 33
3.1.5.3. <i>Promocja rodzicielstwa zastępczego</i>	strona 33
3.1.6. Świadczenia finansowe na rzecz pieczy zastępczej	strona 34
3.1.7. Postępowania administracyjne z zakresu opłat rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej	strona 35
3.2. Dzieci umieszczone w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej	strona 36
4. USAMODZIELNIANI WYCHOWANKOWIE PIECZY ZASTĘPCZEJ	strona 39
4.1. Pomoc na kontynuowanie nauki	strona 40
4.2. Pomoc na usamodzielnienie	strona 41
4.3. Pomoc na zagospodarowanie	strona 42
4.4. Mieszkanie treningowe	strona 42
4.5. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	strona 43
5. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĘ ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY	strona 45
SPIS TABEL	strona 47
SPIS WYKRESÓW	strona 47

1.WPROWADZENIE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich, zwany dalej MOPS realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,(tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, zarówno na szczeblu powiatowym, jak i gminnym.

Sprawozdanie prezentuje najważniejsze działania MOPS w 2023 roku z realizacji w/w ustawy, takich jak: rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza, wsparcie asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, działalność Zespołu Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci oraz pomoc dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

2.WSPIERANIE RODZIN BIOLOGICZNYCH

Zgodnie z zapisami ustawy piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. W sytuacji wystąpienia problemów opiekuńczo-wychowawczych rodzina jest obejmowana wsparciem asystenta rodziny, pracownika socjalnego, kuratora sądowego.

Z chwilą wyczerpania w/w form wsparcia na wniosek asystenta rodziny lub kuratora sądowego sąd podejmował decyzję o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.

MOPS podejmował szereg działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny pod kątem możliwości powrotu dzieci do domu rodzinnego, m.in. poprzez wsparcie rodziców biologicznych w podtrzymywaniu kontaktów z dziećmi, odbudowie więzi rodzinnych i pozytywnych relacji między członkami rodziny. Rodzice biologiczni mogli skorzystać ze wsparcia asystenta rodziny, pracownika socjalnego, z bezpłatnej pomocy prawnika i psychologa MOPS. Asystenci rodziny informowali rodziny objęte ich wsparciem o możliwości zapisania dzieci na zajęcia do Zespołu Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci. W 2023 roku asystenci rodziny pracowali z 14 rodzinami (30 dzieci), których dzieci uczęszczały do w/w placówki. Asystenci rodziny ściśle współpracowali z wychowawcami zatrudnionymi w Zespole Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci, ponadto brali udział w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka i wspólnie z innymi specjalistami uczestniczyli w opracowaniu planu pomocy dziecku.

W 2023r., w ramach projektu finansowanego z funduszy norweskich i środków krajowych realizowanego przez MOPS „Siemianowice przeciw przemocy”, zostało utworzone min. Centrum dla Rodzin, w którym odbywały się działania profilaktyczne, edukacyjne i pomocowe skierowane do mieszkańców miasta Siemianowice Śląskie, zagrożonych przemocą.

W ramach pracy z rodziną biologiczną prowadzone były plany pracy, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także terminy ich realizacji i przewidywane efekty. Działaniem tym byli objęci zarówno rodzice, których dzieci zostały umieszczone w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej. W roku sprawozdawczym 4 dzieci powróciło z pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych, z którymi pracował asystent rodziny.

MOPS współpracował z organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej i placówkami opiekuńczo – wychowawczymi z innych miast poprzez przekazywanie dokumentacji dot. sytuacji szkolnej, zdrowotnej i bytowej małoletnich zabezpieczonych w pieczy zastępczej oraz ich rodziców.

2.1. Asystenci rodziny

Praca asystenta rodziny stanowi istotny element systemowych działań, nakierowanych na przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych rodzin, podejmowanych na terenie miasta Siemianowice Śląskie. Ta forma wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo–wychowawczych jest wyrazem troski o dobro rodziny, a w szczególności dzieci.

Asystent rodziny podejmuje współpracę z rodziną na wniosek pracownika socjalnego, który w rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przeprowadza wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli stwierdzona zostaje konieczność objęcia pomocą asystenta rodziny, pracownik socjalny wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o jego przydzielenie. Zgodnie z zarządzeniem wewnętrznym Dyrektora MOPS objęcie rodziny wsparciem asystenta rodziny odbywa się na powołanym do tego celu zespole, w którym uczestniczy pracownik socjalny pracujący z rodziną, asystent rodziny, kierownik działu pomocy środowiskowej oraz kierownik działu pieczy zastępczej.

W roku sprawozdawczym ze wsparcia asystentów rodziny korzystało łącznie 69 rodzin.

Należy zaznaczyć, że również sąd rodzinny w drodze postanowienia może zadecydować o udzieleniu rodzinie wsparcia w formie przydzielenia asystenta rodziny. Procedura przyznania rodzinie asystenta rodziny jest taka sama jak powyżej opisano. W 2023 roku było to 5 rodzin, łącznie wszystkich rodzin, z którymi pracowali asystenci rodziny na podstawie postanowienia sądu było 17.

Poniższa tabela zawiera strukturę rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w 2022 i 2023 roku wraz z liczbą dzieci w tych rodzinach.

Tabela nr 1. Struktura rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny z uwzględnieniem liczby dzieci w latach 2022-2023.

Lp.	Rodzaj rodziny	Liczba rodzin		Liczba dzieci w rodzinach	
		2022	2023	2022	2023
1	Pełna	28	30	62	73
2	Niepełna	31	39	64	77
Razem		59	69	126	150

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji MOPS.

W roku sprawozdawczym w stosunku do roku 2022 można zauważyć, że zwiększyła się liczba rodzin niepełnych objętych pomocą asystenta rodziny. Rodziny te bez wątpienia borykają się z większymi problemami opiekuńczo- wychowawczymi, co wpływa na większą aktywność asystenta rodziny w tych rodzinach.

Asystent rodziny, we współpracy z członkami rodziny, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej (jeżeli dziecko jest umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej) i w konsultacji z pracownikiem socjalnym opracowuje i realizuje plan pracy z rodziną. Dokument ten obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawiera terminy ich realizacji i przewidywane efekty.

Asystent rodziny uczestniczy również w grupach roboczych dotyczących rodzin, w których została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”. W roku sprawozdawczym asystenci rodziny udzielili wsparcia 7 rodzinom, w których wszczęto tę procedurę. Dla porównania w 2022 roku takich rodzin odnotowano 5.

Obserwujemy zatem wzrost w tym obszarze problemowym. Warto również zaznaczyć, że w 2023 roku nastąpiła nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, która daje m.in. uprawnienia asystentom rodziny do wszczynania procedury „Niebieskiej Karty”. W roku 2023r., żaden asystent rodziny nie skorzystał z tych uprawnień. Ponadto nowelizacja kodeksu karnego z 2023r. nałożyła na asystenta rodziny możliwość wyznaczenia go przez sąd kuratorem osoby nieletniej.

Asystent rodziny pracuje również z rodzicami biologicznymi, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Wspiera ich w działaniach zmierzających do powrotu dzieci pod ich opiekę, w związku z tym współpracuje m.in. z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub przedstawicielami instytucjonalnej pieczy zastępczej, w której przebywają dzieci, a także uczestniczy w zespołach ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej. W 2023 roku asystenci rodziny pracowali z 8 rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. W efekcie podejmowanych działań do rodziców biologicznych powróciła 4 dzieci.

W roku sprawozdawczym współpraca asystenta rodziny z rodziną została zakończona w 24 rodzinach. W 7 z nich powodem było osiągnięcie zakładanych celów, 8 rodzin nie podjęło współpracy z asystentem, natomiast 9 wyprowadziło się poza miasto Siemianowice Śląskie.

Zadania asystenta rodziny szczegółowo określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak również ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W oparciu o przedmiotową ustawę asystent rodziny koordynuje działania w zakresie poradnictwa dla kobiet posiadających dokument potwierdzający ciążę, ich rodzin lub rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka bądź w czasie porodu.

W roku sprawozdawczym nie było rodzin zgłaszających potrzebę objęcia wsparciem asystenta rodziny w myśl ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Asystenci rodziny w 2023 roku uczestniczyli w wielu konferencjach i szkoleniach, organizowanych m.in. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Śląski Urząd Wojewódzki, które bez wątpienia poszerzyły ich wiedzę i kompetencje zawodowe.

Ponadto w ramach projektu "Siemianowice przeciw przemocy" asystenci rodziny byli objęci działaniami edukacyjnymi, wzięli udział w warsztatach integracyjnych, coachingu indywidualnym, szkoleniu zawodowym „Syndrom wypalenia zawodowego i zarządzanie stresem w pracy i osobami uwikłanymi w przemoc” oraz „Rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dzieci i podejmowanie interwencji”.

Warto również wspomnieć, że w 2023r., Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich zgłosił swoich kandydatów do konkursu „Śląski Prometeusz 2023”. II miejsce w kategorii Asystent rodziny otrzymała Pani Anna Litińska, która od 7 lat pracuje na tym stanowisku w naszym Ośrodku.

Śląski Prometeusz 2023



Źródło: opracowanie własne MOPS

2.2. Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W ramach Zespołu Placówek Wsparcia dla Dzieci funkcjonują dwie placówki:

- 1) Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD1), znajdująca się przy ul. Śniadeckiego 13;
- 2) Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci (Placówka SD2), znajdująca się przy ul. Matejki 4.

Placówki te wspierają rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci, które na co dzień funkcjonują w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczej, wychowawczej, emocjonalnej, ekonomicznej i społecznej. Pomoc i wsparcie realizowane są w szczególności poprzez działania wychowawcze, opiekuńcze oraz edukacyjne. Pracownicy placówek współpracują z rodzicami, opiekunami podopiecznych, jak i również z placówkami oświatowymi czy podmiotami leczniczymi. Wszelkie działania pomocowe skierowane są do:

- dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 do 6 roku życia, przy czym - w uzasadnionych przypadkach - po uprzedniej ocenie umiejętności samoobsługowych pomocą może zostać objęte dziecko 2,5 letnie);
- dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (od 7 do 16 roku życia).

Placówki świadczą swoje usługi w dni robocze, od poniedziałku do piątku. Pobyt dzieci w wieku od 2,5 do 6 lat w Placówkach realizowany jest w godzinach od 7.30 do 12.30, a pobyt dzieci w wieku od 7 do 16 lat - w godzinach od 12.00 do 17.00.

Zajęcia organizowane dla dzieci w Placówkach prowadzone były przez kadrę obejmującą wychowawców, psychologa, pedagogów, logopedę oraz pracownika socjalnego.

W roku 2023 zatrudnieni w SD1 i SD2 wychowawcy prowadzili zajęcia grupowe z dziećmi według opracowanych programów grupowych oraz prowadzili stałą indywidualną pracę z dziećmi i ich rodzinami w oparciu o opracowane diagnozy i indywidualne korekcyjne plany pracy. Organizowali gry, zabawy, wyjścia plenerowe, imprezy okolicznościowe dla dzieci i rodziców.

W roku 2023 zatrudniony w Placówce SD1 psycholog pozostawał do dyspozycji rodziców podopiecznych, jak i również samych podopiecznych. Rodzice i opiekunowie mieli możliwość kontaktowania się z psychologiem w kwestiach, które chcieli przedyskutować – najczęściej były to zagadnienia wychowawcze. Dzieci miały możliwość indywidualnego kontaktu ze specjalistą oraz udziału w grupowych formach pracy. Psycholog na bieżąco współpracował z wychowawcami, brał udział w tworzeniu adekwatnych planów pracy

indywidualnej i grupowej, a także uczestniczył w pracy zespołów dokonujących oceny aktualnej sytuacji dziecka w rodzinie.

Zatrudniony w Placówce SD1 pedagog wspierał pracę wychowawczą z dziećmi poprzez prowadzenie: zajęć korekcyjno – kompensacyjnych, wyrównawczych, zajęć o charakterze socjoterapeutycznym, rozmów oraz indywidualnych zajęć z wychowankami w zakresie umiejętności poprawnego wywiązywania się z obowiązku szkolnego, radzenia sobie z agresją w sytuacjach trudnych, kształtowania i rozwijania umiejętności interpersonalnych, prawidłowej postawy moralnej czy kształtowania poprawnych relacji z rówieśnikami. Wspierał także wychowawców w udzielaniu pomocy pedagogicznej, poprzez współpracę przy tworzeniu diagnoz oraz indywidualnych planów pracy z dzieckiem.

Pracownik socjalny w roku sprawozdawczym w Placówce SD1 współpracował z rodzicami w zakresie rozwijania kompetencji wychowawczych rodziców. Działania, które realizował w trakcie spotkań indywidualnych z rodzicami oraz wizyt w środowiskach i domach podopiecznych, były wspierane przez wszystkich pracowników Placówki.

Realizując swoje ustawowe zadania, Placówki SD1 i SD2 współpracowały na co dzień z instytucjami, organizacjami pozarządowymi do których należą, m.in. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Siemianowicach Śląskich, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich, placówki służby zdrowia, Sąd Rodzinny, Komenda Miejska Policji w Siemianowicach Śląskich. Pracownicy Placówki byli w stałym i regularnym kontakcie z pedagogami i psychologami szkolnymi, z którymi na bieżąco omawiali sytuację swoich podopiecznych.

W 2023 roku w placówkach przebywała następująca liczba dzieci:

1) w Placówce SD1 - 72 podopiecznych z 43 rodzin mieszkających przede wszystkim w centrum Siemianowic Śląskich, dzielnicach „Hugo” i „Nowy Świat”. W tej liczbie mieści się ośmioro dzieci przyjętych jedynie na czas wakacji, w ramach pomocy rodzinom ukraińskim. Usługi świadczone dla dzieci w wieku od 2,5 do 14 lat. Dzieci uczęszczali do siemianowickich szkół podstawowych nr 3, 5, 6, 11,

2) w Placówce SD2 - 33 dzieci z 20 rodzin zamieszkujących przede wszystkim dzielnicę „Hugo”, osiedle Tuwim, Chemik oraz centrum Siemianowic Śląskich. Wiek dzieci zawierał się w przedziale od 2,5 do 15 lat. Podopieczni uczęszczali do siemianowickich szkół podstawowych nr 1, 3, 6, 11, 20, Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego i Publicznej Szkoły Podstawowej w Siemianowicach Śląskich.

Placówki SD1 i SD2 świadczyły usługi dla dzieci w formie wyżywienia. Dzieci w wieku od 2,5 do 6 lat korzystały z posiłków w formie śniadań i obiadów, a dzieci starsze otrzymywały podwieczorek.

2.2.1. Realizacja zajęć dla dzieci w Zespole Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W 2023 roku Placówki realizowały następujące działania skierowane do dzieci:

- zajęcia kształtujące umiejętność prawidłowej realizacji obowiązku szkolnego;
- cotygodniowe zajęcia prowadzone w koedukacyjnych grupach wiekowych dla dzieci w wieku szkolnym oraz codzienne spotkania w grupach, mające na celu m.in. integrację grupy oraz profilaktykę;
- zajęcia plastyczne i praktyczno – techniczne;
- zajęcia muzyczne;
- zajęcia sportowe;
- zajęcia ekologiczne;
- zajęcia artystyczno – teatralne;
- zajęcia kulinarne;
- zajęcia kształtujące i utrwalające poprawne nawyki higieniczne u dzieci, promujące zdrowy tryb życia;
- bieżące monitorowanie sytuacji szkolnej, socjalnej i bytowej podopiecznych;
- imprezy okolicznościowe i integracyjne dla dzieci i rodziców, wycieczki, wyjścia plenerowe.

Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci, ul. Śniadeckiego 13

Program zajęć dla grupy dzieci w wieku przedszkolnym obejmował różnorodną tematykę, pozwalającą poszerzyć wiedzę oraz rozwijać i utrwalać ich umiejętności. Zajęcia realizowano na podstawie przewodników metodycznych, obejmowały szeroką tematykę dostosowaną do trwającej pory roku. Dzieci uczyły się akceptowalnych społecznie zachowań, integrowały się w grupie i uczyły się współpracy. W ramach zajęć rekreacyjnych i sportowych dzieci miały możliwość korzystania z atrakcji oferowanych przez pobliski kompleks sportowy „Sporcik” oraz przez okoliczne parki, tj. Park Miejski, Park „Hutnik”, Park „Pszczelnik”

i Rzęsa, jak również przez zlokalizowane w pobliżu siedziby placówki place zabaw czy wyjazd do Śląskiego Ogrodu Zoologicznego.

Organizowano również liczne zajęcia w ramach tak zwanych „świąt nietypowych” m.in.: *Dzień Babci i Dziadka, Dzień Kota, Dzień Czekolady, Dzień Żaby, Dzień Matematyki, Dzień Żółwia, Dzień Mamy, Dzień Dziecka, Dzień Taty, Dzień Psa, Dzień Emocji, Dzień Kropki, Dzień Przedszkolaka, Dzień Chłopca, Dzień Zwierząt, Dzień Drzewa, Dzień Dziewczynek, Dzień Dyni, Dzień Jeża, Dzień Kredki, Dzień Górnika, Dzień Ryby, Dzień Zimy*, podczas których dzieci przygotowywały artystyczne prace tematyczne.

Dzień Parasolki, Dzień Kota i przygotowania do Dnia Babci i Dziadka



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Atrakcją był bal karnawałowy, na którym dzieci mogły zamienić się w swoje ulubione postacie z bajek czy też zwierzątka. W czasie balu przygotowano dla dzieci liczne zabawy, konkurencje oraz słodki poczęstunek.

Bal karnawałowy



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Kontynuowana była także tradycja obchodzenia urodzin dzieci uczęszczających do Placówki. Był to czas, w czasie którego dzieci mogły wspólnie celebrować ten dzień, składając życzenia i śpiewając sto lat solenizantom i wspólnie spędzić czas przy urodzinowym poczęstunku. Tradycyjnie w ostatni dzień roku szkolnego pożegnano dzieci odchodzące do zerówek i publicznych przedszkoli. Każde dziecko otrzymało pamiątkowy dyplom, książkę oraz drobny upominek.

Urodziny dzieci



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W dniu 02 czerwca 2023 roku w ramach XVI Metropolitarnego Święta Rodziny w Specjalistycznej Placówce Wsparcia Dziennego dla Dzieci na terenie rekreacyjnym przynależącym do SD1 zorganizowano dla wszystkich podopiecznych placówki piknik rodzinny „Rodzina to siła”. Głównym celem i założeniem imprezy było pobudzenie kreatywności u rodziców i dzieci w zakresie konstruktywnego spędzania wspólnego czasu. Piknik inspirowany był szeroko pojętą kulturą południowoamerykańską, co było zaakcentowane zarówno poprzez ogrodową scenografię jak i stroje uczestników oraz muzykę. Był okazją do integracji rodzin, których dzieci uczęszczały na zajęcia świetlicowe, wzajemnego kontaktu i wspólnej zabawy rodziców z dziećmi oraz do wymiany rodzicielskich doświadczeń. Zorganizowano liczne konkursy, które pozwoliły na rodzinną zdrową rywalizację, malowanie twarzy, skręcanie balonów oraz wykonywaniem brokatowych tatuaży, wspólne tańce, posiłek z grilla oraz słodki poczęstunek.

Piknik rodzinny „Rodzina to siła”



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W dniu 6 grudnia 2023 roku w SD1 odbyła się Zabawa Mikołajkowa, która została zorganizowana przez Straż Miejską dla dzieci z grup młodszych z Placówek SD1 i SD2. Dzieci poza spotkaniem z Mikołajem miały okazję uczestniczyć w zabawach z gośćmi oraz z towarzyszącą gościom maskotką Tosią. Największą atrakcją dla podopiecznych były wyczekiwanie prezenty od Świętego Mikołaja.

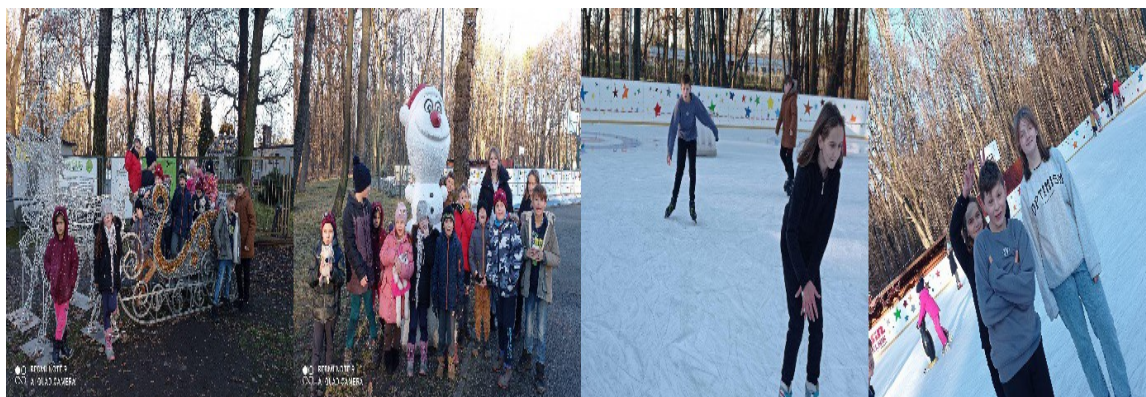
Mikołaj zorganizowany przez Straż Miejską w Siemianowicach Śląskich



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W 2023 roku dzieci w wieku szkolnym uczestniczyły w stałych zajęciach korekcyjno – kompensacyjnych oraz w zajęciach o charakterze socjoterapeutycznym, które odbywały się zarówno w formie grupowej jak i indywidualnej. W czasie ferii zimowych zorganizowano dla dzieci liczne atrakcje, takie jak: wyjście do kina w Parku Tradycji, wyjście na lodowisko na terenie MOSiR Pszczelnik, wyjście na basen miejski, wyjście do Sali zabaw Hopsa oraz do Planetarium, zaś w karnawale tradycyjnie odbył się Karnawałowy Bal Przebierańców.

Wyjście na lodowisko podczas ferii zimowych



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Wyjście do sali zabaw Hopsa w Chorzowie podczas ferii zimowych



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Wyjście na basen miejski podczas ferii zimowych



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Wyjście do Planetarium podczas ferii zimowych



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Bal przebierańców zorganizowany z okazji karnawału



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W okresie wiosenno - letnim dzieci brały udział w licznych zajęciach sportowych czy krajoznawczych na terenie miasta. Podopieczni spędzali czas zarówno na boiskach, placach zabaw czy miejscach powstałych do rekreacji i odpoczynku, m.in. na terenie Parku Miejskiego czy Stawu Rzęsa. Wychowawcy wraz z pedagogiem przygotowywali dla podopiecznych różnorodne gry i zabawy, organizowali wycieczki piesze, rowerowe czy na hulajnogach w zależności od umiejętności dzieci oraz ich zainteresowań.

Ponadto w lecie był realizowany autorski Bushcraftowy program „Pieszko i na rowerze”, podczas którego dzieci wraz z wychowawcami zwiedzali pobliskie parki i tereny zielone poznając bogatą historię i nieznane zakątki Siemianowic Śląskich.

Wyjście na spacer na Staw Rzęsa



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Wycieczka rowerowa w ramach Bushcraftowego Programu „Pieszo i na rowerze”



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Wyjście do ZOO podczas wakacji



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Koniec roku był dla podopiecznych okazją sprawdzenia umiejętności nabytych podczas zajęć kulinarnych w Placówce, ponieważ wzięli udział w pieczeniu świątecznych pierników w Zespole Szkół COGITO.

Pieczenie pierników w Zespole Szkół COGITO



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Z okazji Mikołajek, dzieci brały udział w zajęciach zorganizowanych przez Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych. Policjanci przygotowali dla wszystkich podopiecznych interesujące zajęcia dotyczące bezpieczeństwa poruszania się na drodze jak

i udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym. Dzieci mogły zobaczyć oraz samodzielnie spróbować wykonać resuscytację na manekinach, zostały one obdarowane nie tylko wiedzą ale także upominkami od Mikołaja. Miłym akcentem tego spotkania była obecność Sznupek- policyjnej maskotki, który swym przykładem zachęcał najmłodszych do nauki poprzez zabawę.

Spotkanie z Mikołajem



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci, ul. Matejki 4

Zajęcia dla wszystkich grup dzieci zarówno w wieku przedszkolnym jak i szkolnym przede wszystkim skupiały się na zajęciach integracyjnych, plastycznych, korekcyjno-kompensacyjnych, ale prowadzono także zajęcia związane z różnymi świętami i wydarzeniami. Były to m.in. zajęcia z okazji Walentynek, Dnia Kobiet, Pierwszego Dnia Wiosny, Dnia Ziemi, Dnia Flagi, Dnia Matki, Dnia Dziecka, Dnia Ojca, Dnia Chłopaka, Dnia Morza, Dnia Dyni, Dnia Pluszowego Misia, Dnia Babci i Dziadka i Dnia Chłopaka. W okresie ferii zimowych organizowane były wyjścia do parku trampolin HOPSA, na wystawę Lego Star Wars w Silesia City Center w Katowicach, jak również na basen „Michał” w Michałkowicach.

Na początku roku odbył się także karnawałowy bal przebierańców, jak również szkolenie dla dzieci „Poznajemy Bank Centralny” w ramach projektu Złote Szkoły NBP, które przeprowadziły uczennice z Zespołu Szkół Cogito w Siemianowicach Śląskich. Celem prezentacji było zapoznanie dzieci z wiedzą dotyczącą pieniędzy, nominałów a także sposobów rozpoznawania autentyczności banknotów. Dzieci miały możliwość poznania sposobów i wykorzystania pieniędzy w praktyce, podczas robienia zakupów w sklepie.

Podopieczni brali ponadto udział w wycieczkach rowerowych do Parku Miejskiego, wyjściach na spacer do Lasku Bytkowskiego, nad Staw Rzęsa, wyjściach na rolki

i hulajnogi, wyjściach na teren Młodzieżowego Domu Kultury Jordan, m.in. na wodny plac zabaw, wyjściach na basen, do Kina Cinema City w Katowicach oraz kina „Maks” w Parku Tradycji, wyjazd do Ogrodu Zoologicznego w Chorzowie, wyjazd do Planetarium Śląskiego, wyjście do Zespole Szkół Cogito, gdzie dzieci mogły spróbować swoich sił w pieczeniu ciasteczek.

W ramach współpracy z rodzicami w styczniu 2023 roku zorganizowano Jasełkę z udziałem dzieci z wszystkich grup. Na tę uroczystość zaproszone zostały rodziny występujących podopiecznych oraz przedstawiciele władz miasta.

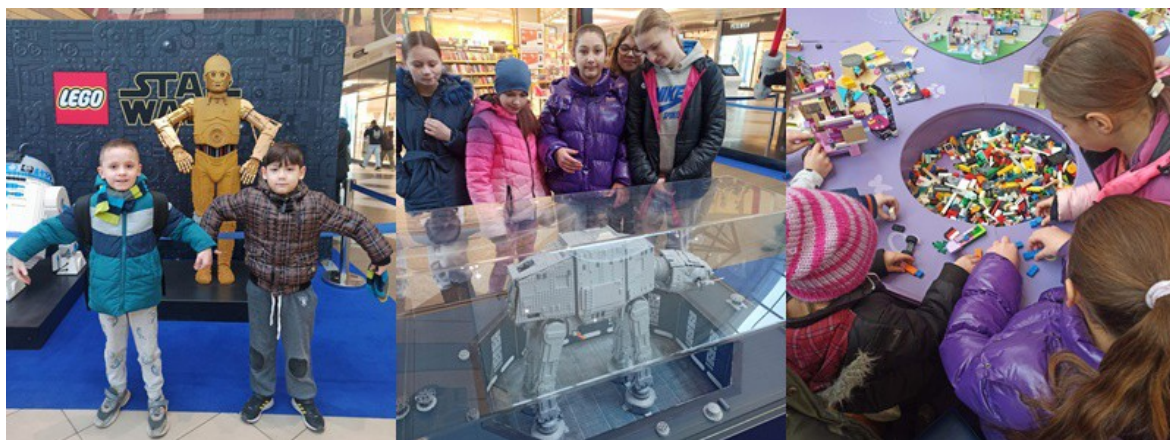
Jasełka



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W okresie ferii zimowych podopieczni Placówki odwiedzili wystawę Lego Star Wars, która odbyła się w Silesii City Center w Katowicach. Dzieci mogły podziwiać piękne eksponaty różnych postaci z filmu, jak i samodzielnie wykonać budowle z klocków, wykorzystując własną wyobraźnię.

Wystawa Lego Star Wars



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W maju 2023 roku na Rynku Miejskim w Siemianowicach Śląskich odbył się Festiwal Dzieci i Młodzieży, w programie podopieczni placówki zaprezentowali taneczno - wokalne występy artystyczne. Organizatorem imprezy był Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich a współorganizatorem Młodzieżowy Dom Kultury Jordan.

Festiwal dzieci i młodzieży



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W dniu 23 czerwca 2023 roku Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci uroczyście obchodziła 5-lecie działalności. Na uroczystości goście mieli okazję zobaczyć wiele atrakcji, m.in. prezentację multimedialną, która przybliżyła życie placówki oraz najważniejsze świetlicowe wydarzenia na przestrzeni pięciu lat.

Uroczystość pięciolecia Placówki SD2



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W okresie wakacyjnym 2023 roku podopiecznym zorganizowano liczne atrakcje. W lipcu odbyła wycieczka do Chorzowskiego Ogrodu Zoologicznego. Dzieci miały okazję wzbogacenia wiadomości na temat dzikich zwierząt żyjących w różnych rejonach świata, jak również zapoznały się z warunkami życia zwierząt mieszkających w ZOO. Celem wycieczki była obserwacja i czerpanie pozytywnych wrażeń w kontakcie z przyrodą, kształtowanie świadomości ekologicznej oraz uzupełnienie wiedzy na temat zagrożonych gatunków zwierząt.

Wycieczka do Chorzowskiego ZOO



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

W sierpniu odbyła się wycieczka do Planetarium Śląskiego w Chorzowie.

Planetarium



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Gala w SCK



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

We wrześniu 2023 roku w SCK Jarzębina odbyła się X edycja finału Promocja regionu i twórczości Śląska w środowisku zintegrowanym, w każdym wieku „Moja Chwila” pod patronatem Prezydenta Miasta. Organizatorem konkursu było Śląskie Stowarzyszenie Kulturalne Osób Niepełnosprawnych oraz Siemianowickie Centrum Kultury. W konkursie wokalnym i wokalno-instrumentalnym brały udział dzieci z Placówki. Gala laureatów X edycji cyklu „Moja Chwila” odbyła się w SCK Park Tradycji. Podczas Gali dzieci zaprezentowały duet wokalny, wykonując utwór polsko–romski pt „Raisa – Serce”

W dniu 13 grudnia 2023 roku odbyło się spotkanie z Mikołajem, zorganizowane przez Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych dla podopiecznych Placówki SD2. Dzieci zostały obdarowane prezentami oraz wysłuchały prelekcji na temat bezpieczeństwa.

Spotkanie mikołajkowe



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

Zajęcia prowadzone w Zespole Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci miały na celu wsparcie całościowego rozwoju dzieci przez proces wychowania, opieki i nauki.

Dzięki systematycznej pracy z podopiecznymi i ich rodzinami, szkołami oraz innymi instytucjami udało się częściowo zniwelować zaniedbania w sferze socjalno-bytowej i wychowawczej u dzieci poprzez:

- poprawę ich codziennego funkcjonowania w społeczeństwie;
- zmniejszenie prawdopodobieństwa sięgnięcia przez dzieci po alkohol i narkotyki;
- efektywniejsze radzenie sobie ze stresem i problemami dnia codziennego;
- odkrywanie swoich zainteresowań, hobby, mocnych stron i potencjału;
- wzmocnienie poczucia własnej wartości;
- nabycie umiejętności nawiązywania i utrzymywania bliskich relacji z innymi ludźmi;
- rozwinięcie umiejętności komunikacyjnych (w tym konstruktywnego wyrażania swoich emocji, uczuć i potrzeb);
- efektywniejsze funkcjonowanie w grupie rówieśników;
- poprawę wyników w nauce;
- nabycie chęci i umiejętności konstruktywnego spędzania czasu wolnego;
- częściową poprawę w zakresie poprawnego wypełniania przez rodziców ich ról.

2.2.2. Kadra w Zespole Placówek

Personel Zespołu Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci według stanu na koniec 2023 roku składał się z 15 osób. W Specjalistycznej Placówce Wsparcia Dziennego dla Dzieci zatrudnionych było 10 osób łącznie na 9,75 etatu, w tym kierownik, pracownik socjalny, wychowawcy, pedagog, psycholog oraz pracownicy obsługi – pomoc kuchenna i sprzątaczką. W Placówce Wsparcia Dziennego dla Dzieci zatrudnionych było 5 osób na 4,75 etatu - wychowawcy oraz pracownicy obsługi – pomoc kuchenna i sprzątaczką. Ponadto do obsługi SD1 skierowano w ramach robót publicznych z Powiatowego Urzędu Pracy pracownika gospodarczego oraz pomoc administracyjną.

2.2.3. Bezpieczeństwo i higiena pracy w Zespole Placówek

Dbając o bezpieczeństwo i higienę pracy przeprowadzono na bieżąco wszystkie planowe przeglądy i remonty, w tym instalacji: gazowej, kominiarskiej, pieca CO oraz gaśnic.

Zaktualizowano instrukcję przeciwpożarową w SD1. Wykonano przegląd placu zabaw w SD2. Raz na kwartał dokonywano przeglądu obiektów SD1 i SD2 z zakresu dezynsekcji i deratyzacji. Przeprowadzono audyt HACCP w placówce SD1. Ponadto opracowana została dokumentacja systemu HACCP dla Placówki Wsparcia Dziennego dla Dzieci, ul. Matejki 4 oraz przeprowadzono szkolenie pn. „Dobra Praktyka Produkcyjna, Dobra Praktyka Higieniczna, zasady systemu HACCP” dla pracowników tejże Placówki.

W październiku 2023 roku pracownicy SD wzięli udział w szkoleniu z pierwszej pomocy przedmedycznej przeprowadzonym przez Stowarzyszenie Ratujemy w łącznym wymiarze 3h dydaktycznych podczas którego pogłębili swoją dotychczasową wiedzę na temat resuscytacji krążeniowo-oddechowej, tzw. RKO oraz postępowania w sytuacjach nagłych wypadków zagrażających zdrowiu i życiu dzieci. Pracownicy mieli okazję ćwiczyć na fantomie resuscytację krążeniowo-oddechową.



Źródło: opracowanie własne Zespół Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci

3. PIECZA ZASTĘPCZA

3.1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

W sytuacji gdy dziecko nie ma zapewnionej opieki i wychowania przez rodziców biologicznych umieszczane jest w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodzina zastępcze:

a) spokrewniona,

b) niezawodowa,

c) zawodowa, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistyczna;

2) rodzinny dom dziecka.

Ustanowiona przez sąd rodzina zastępcza zostaje objęta opieką organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Poza ustawową pomocą finansową na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej, może ona liczyć również na wsparcie w innych formach, chociażby opiekę i wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracownika socjalnego czy poprzez poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, pedagogiczne).

3.1.1. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej

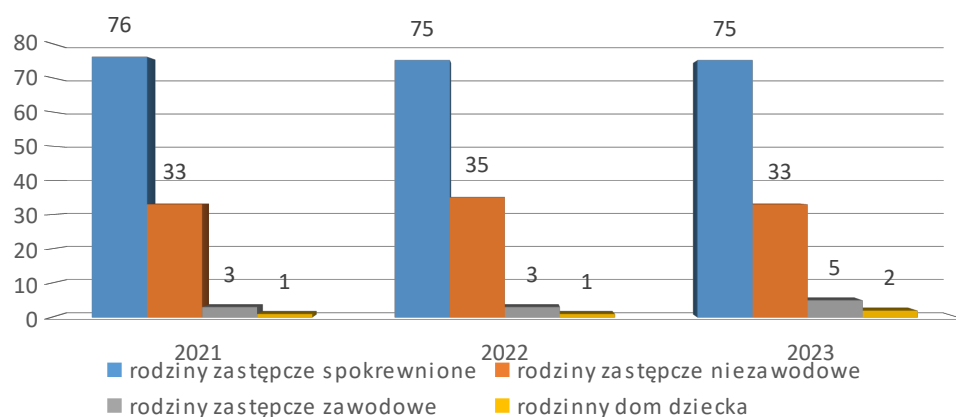
1) Liczba podmiotów pełniących funkcję rodzinnej pieczy zastępczej.

W roku 2023 w mieście funkcjonowało 115 rodzin zastępczych. Grupa ta obejmowała: 75 rodzin zastępczych spokrewnionych, 33 rodzin zastępczych niezawodowych, 5 rodzin zastępczych zawodowych oraz 2 rodzinne domy dziecka w Siemianowicach Śląskich i w Szczyrku. W 2023 r. utworzono jedną rodzinę zastępczą zawodową.

Zmiana Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która miała miejsce w lutym w 2023 roku, umożliwiła powiatom, na wniosek rodziny zastępczej i prowadzącej rodzinny dom dziecka objęcie ich stosownym wsparciem koordynatora i pracownika socjalnego z tutejszego ośrodka.

Poniższy wykres przedstawia strukturę rodzinnej pieczy zastępczej na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Wykres nr 1. Struktura rodzinnej pieczy zastępczej wg rodzaju w latach 2021-2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

2) Liczba dzieci w poszczególnych podmiotach rodzinnej pieczy zastępczej

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2023 r. najwięcej było rodzin zastępczych wychowujących 1 przyjęte dziecko, tj. 78 (we wszystkich typach rodzin), rodzin zastępczych z dwójką dzieci było 25. Szczegółowy rozkład dzieci w różnych typach rodzin zastępczych i rodzinnym domu dziecka przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 2. Rodziny zastępcze w 2023 roku, wg liczby przyjętych dzieci.

Liczba przyjętych dzieci	Rodziny Spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny Dom Dziecka	Razem
	L. b	L. b	L. b	L. b	L. b
Rodziny z 1 dzieckiem	51	25	2	0	78
Rodziny z 2 dzieci	19	5	1	0	25
Rodziny z 3 dzieci	4	2	1	0	7
Rodziny z 4 dzieci	1	1	0	0	2
Rodziny z 5 dzieci	0	0	1	0	1
Rodziny z 6 i więcej dzieci	0	0	0	2	2
Razem	75	33	5	2	115

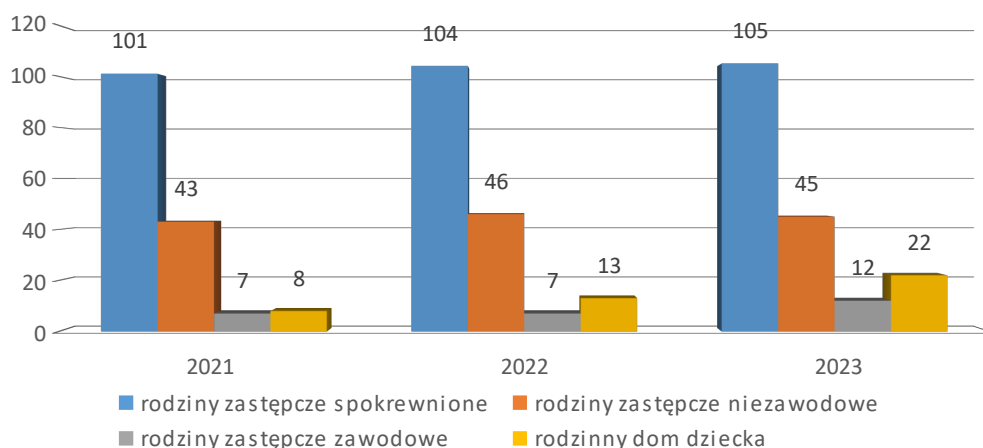
Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji MOPS

3) Typy rodzin zastępczych i liczba dzieci w nich umieszczonych.

W roku sprawozdawczym w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 184 dzieci: 105 w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 45 w rodzinach zastępczych niezawodowych, 12 w rodzinach zastępczych zawodowych, 22 w rodzinnych domach dziecka. W rodzinie zastępczej zawodowej i rodzinnym domu dziecka poza powiatem przebywało 7 dzieci.

Poniższy wykres przedstawia strukturę rozmieszczenia dzieci w 3 ostatnich latach.

Wykres nr 2. Liczba dzieci wg typu rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021- 2023



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

4) Wiek dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i w rodzinnych domach dziecka.

Dane w poniższej tabeli wskazują, że najwięcej dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej jest w wieku 7- 13 lat (66 dzieci) oraz w wieku 14-18 lat (54 dzieci). Ponadto znaczna grupa dzieci osiągających pełnoletność zdecydowała się na pozostanie w rodzinnej pieczy zastępczej, jednocześnie kontynuując naukę.

Tabela nr 3. Wiek dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej i w rodzinnym domu dziecka w roku 2023

Przedział wiekowy	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny Dom Dziecka	Razem
0-3	0	2	1	10	13
4-6	6	1	0	6	13
7-13	36	24	5	1	66
14-18	40	10	2	2	54
powyżej 18	23	8	4	3	38
Razem	105	45	12	22	184

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

5) Liczba dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności/orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w rodzinnej pieczy zastępczej.

Ze względu na zły stan zdrowia (choroby przewlekłe, w tym choroby sprzężone) część wychowanków rodzin zastępczych posiada orzeczenie o niepełnosprawności (dzieci do lat 16) oraz orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (po ukończeniu 16 lat). W 2023 roku spośród 184 dzieci, 25 wychowanków miało orzeczoną niepełnosprawność bądź stopień niepełnosprawności.

6) Wiek osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka.

W roku 2023 największą część rodzin zastępczych stanowiły osoby, będące w wieku 61-70, takich rodzin było 43. Znaczną grupę stanowili również rodzice zastępczy w wieku 51-60 lat (30 osób). Rodziców zastępczych w przedziale wiekowym 41-50 lat było 14. Nie było osób pełniących funkcję rodziców zastępczych do 21 roku życia.

Poniżej w tabeli zamieszczono szczegółowy podział.

Tabela nr 4. Wiek osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka w roku 2023.

Przedział wiekowy osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny Dom Dziecka	Razem
Do 21 lat	0	0	0	0	0
22-30	3	2	0	0	5
31-40	2	7	1	0	10
41-50	1	12	1	0	14
51-60	20	6	3	1	30
61-70	36	6	0	1	43
71 lat i więcej	13	0	0	0	13
Razem	75	33	5	2	115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

7) Rodzaje sieroctwa

Najczęstszym rodzajem sieroctwa wśród dzieci umieszczonych w różnych typach rodzin zastępczych i rodzinnych domach dziecka jest sieroctwo społeczne, tj. stan, w którym dziecko jest pozbawione opieki rodzicielskiej z innych powodów niż śmierć rodziców. Przykładem sieroctwa społecznego jest: dezintegracja rodziny (w wyniku rozwodu lub braku związków emocjonalnych), niewłaściwe wypełnianie funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec małoletnich (rażące zaniedbania , często zagrażające zdrowiu a nawet życiu dzieci), uzależnienia rodziców tj. m.in. alkoholizm i narkomania, choroby psychiczne lub somatyczne rodziców. Powyższe zjawisko w 2023 r. dotyczyło 110 dzieci. Ze względu na półsieroctwo (śmierć jednego z rodziców przy jednoczesnych niewystarczających kompetencjach wychowawczych drugiego rodzica) w rodzinach zastępczych przebywało 52 dzieci, natomiast z powodu sieroctwa zupełnego (śmierć obojga rodziców) pod opieką rodzin zastępczych znajdowało się 22 dzieci.

Tabela nr 5. Rodzaje sieroctwa wśród dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku.

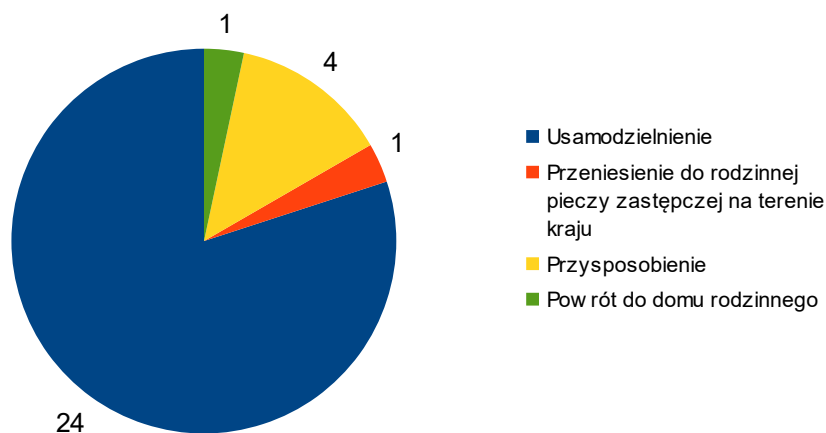
Rodzaje sieroctwa	2023 rok
Sieroctwo zupełne	22
Sieroctwo społeczne	110
Półsieroctwo	52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

W roku 2023 r. 30 wychowanków opuściło rodzinną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie Siemianowic Śląskich w tym:

- 24 osoby po osiągnięciu pełnoletności rozpoczęły proces usamodzielnienia,
- 1 dziecko zostało przeniesione do rodzinnej pieczy zastępczej poza powiat,
- 4 dzieci zostało przysposobionych
- 1 dziecko powróciło do domu rodzinnego,

Wykres 3 . Przyczyny opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej przez wychowanków w 2023 r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

3.1.2. Rodzinne Domy Dziecka.

W 2023 r. na terenie powiatu funkcjonował jeden rodzinny dom dziecka (RDD). Pod opieką osoby pełniącej funkcję RDD (narastająco od początku roku) łącznie przebywało 16 dzieci. RDD jest objęty pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który na bieżąco wspierał osobę pełniącą tę funkcję. Ponadto osoba prowadząca rodzinny dom dziecka stale podwyższa swoją wiedzę oraz kompetencje poprzez udział w szkoleniach. W roku sprawozdawczym były to: „Pierwsza pomoc przedmedyczna”, „Praca z dzieckiem z zaburzeniami ze spektrum autyzmu”, „Budowanie poczucia własnej wartości u dzieci i młodzieży”, „ Jak rozpoznać dziecko, wobec którego stosowana jest przemoc”. Prowadząca Rodzinny Dom Dziecka uczestniczyła również w grupie wsparcia dla rodzin zastępczych.

Na uwagę zasługuje również fakt, że prowadząca Rodzinny Dom Dziecka w Siemianowicach Śląskich w 2023r., otrzymała tytuł „Rodziny Roku 2023r.”, nagroda ta została przyznawana przez Śląskie Stowarzyszenie Kulturalne Osób Niepełnosprawnych.

Drugi rodzinny dom dziecka funkcjonuje w Szczyrku. Pod opieką osoby sprawującej funkcję RDD w roku sprawozdawczym znajdowała się 6 dzieci w wieku od 2 – 18 lat.

3.1.3. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej realizują zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich w 2023 roku zatrudniał 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy współpracują z rodzinami zastępczymi na ich wniosek. W roku sprawozdawczym takich rodzin było 84, w tym: 55 rodziny spokrewnionych, 26 rodziny niezawodowych, 2 rodziny zawodowe i 1 rodzinny dom dziecka.

Rodziny zastępcze, które nie wnioskują o przyznanie koordynatora, objęte są wsparciem pracownika socjalnego. W 2023 roku pracownik socjalny miał pod swoją opieką 31 rodzin zastępczych, w tym: 3 rodziny zastępcze zawodowe, 7 rodzin zastępczych niezawodowych, 20 rodzin zastępczych spokrewnionych i 1 rodzinny dom dziecka.

Poniższa tabela zawiera informacje na temat liczby rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, z którymi współpracowali koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela nr 6. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka z którymi współpracowali koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku.

Rodzaj rodzin	Liczba rodzin objętych pomocą koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej
rodziny zastępcze spokrewnione	55
rodziny zastępcze niezawodowe	26
rodziny zastępcze zawodowe	2
rodzinny dom dziecka	1
Razem	84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownik socjalny, we współpracy z psychologiem, na zlecenie sądu wydaje opinię o osobach będących kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W 2023 roku na wniosek sądu wydano 11 takich opinii.

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej, we współpracy z ustanowioną przez sąd rodziną zastępczą, sporządza roczny plan pracy. Podsumowaniem realizowanego planu jest roczne sprawozdanie. Do obowiązków koordynatora należy sporządzanie oceny sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej. Oceny tej dokonuje w oparciu o kontakty z rodziną zastępczą na posiedzeniu w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej, który tworzą przedstawiciele instytucji współpracujących i wspierających rodzinę. W skład członków zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej wchodzi pracownicy instytucji oświatowych (psycholodzy, pedagodzy, wychowawcy), kuratorzy sądowi, przedstawiciele ośrodka adopcyjnego, asystenci rodziny, pracownicy socjalni, a także opiekunowie zastępczy i rodzice biologiczni.

W roku sprawozdawczym odbyło się 270 posiedzeń zespołów.

Obszarem działania koordinatorów rodzinnej pieczy zastępczej jest również współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami i innymi podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny – której celem jest koordynacja działań wspierających.

Dzięki stałemu kontaktowi z rodziną, koordinator rodzinnej pieczy zastępczej diagnozuje jej problemy, określa potrzeby i udziela stosownego wsparcia.

3.1.4. Szkolenia dla rodzin zastępczych

W 2023 r. MOPS skierował na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej 6 osób. Szkolenia zostały przeprowadzone przez Fundację MAIO z siedzibą we Wrocławiu i odbyło się w formie zajęć online. Szkolenie było prowadzone również przez Stowarzyszenie na Rzecz Rodziny i Zastępczego Rodzicielstwa Nowy Dom w Siemianowicach Śląskich w formie stacjonarnej. Kandydaci zostali poddani diagnozie psychologiczno-pedagogicznej przeprowadzonej pod kątem spełniania przez nich warunków w zakresie posiadania predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W roku sprawozdawczym odbyło się szkolenie dla funkcjonujących rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinny dom dziecka w celu podniesienia ich kompetencji w opiece nad dziećmi. Temat szkolenia brzmiał „Etapy rozwoju dziecka a rola opiekunów w czasie ich trwania – kompensowanie opóźnień i wspieranie pozytywnych/mocnych stron dziecka, rozwoju pasji i zainteresowań”. Szkolenie objęło 10 osób w wymiarze 20 godzin lekcyjnych.

3.1.5. Projekty i programy wspierające rodziny

3.1.5.1. Program Asystent Rodziny

MOPS w ramach rządowego programu „Asystent Rodziny na rok 2023” otrzymał środki z Funduszu Pracy w kwocie 7.500 zł, przeznaczone na dofinansowanie kosztów dodatków do wynagrodzenia oraz dofinansowanie do kosztów zatrudnienia asystentów rodziny.

3.1.5.2. Rządowy program wsparcia powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej w 2023r.

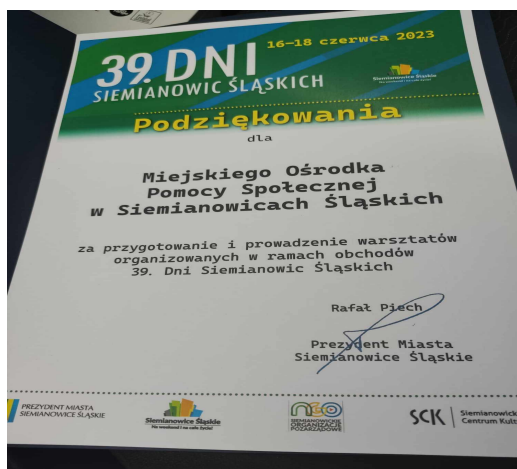
MOPS otrzymał w ramach „Rządowego programu wsparcia powiatu i organizacji tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej w 2023” dofinansowanie ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka w kwocie 89 300 zł.

3.1.5.3. Promocja Rodzicielstwa Zastępczego

W 2023 roku kontynuowano działania mające na celu pozyskanie rodzin zastępczych i promujące rodzicielstwo zastępcze na festynach miejskich (Dni Siemianowic, Piknik zdrowia) a także podczas Kiermaszu Świątecznego. Ulotki i plakaty promujące rodzicielstwo zastępcze zostały przekazane, m.in. do instytucji oświatowych (szkoły, przedszkola), bibliotek, Sądu Rejonowego, stowarzyszenia Nowy Dom, ponadto w ramach podjętej współpracy z Zarządem Transportu Metropolitalnego w Katowicach, plakaty reklamujące rodzicielstwo pojawiły się w miesiącu grudniu 2023r autobusach komunikacji miejskiej. Rodzicielstwo zastępcze promowane było również w lokalnej prasie i mediach społecznościowych zajmujących się problematyką rodzicielstwa zastępczego. Ośrodek prowadzi ponadto na Facebook'u stronę

poświęconą, m.in. promocji rodzicielstwa zastępczego.

Promowanie rodzicielstwa zastępczego na festynach i kiermaszu



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

3.1.6. Świadczenia finansowe na rzecz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka

Świadczenia finansowe na rzecz rodzin zastępczych

Rodzinom zastępczym funkcjonującym na terenie Siemianowic Śląskich Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił następujące świadczenia:

1. w ramach zadań własnych powiatu:

- **2 256 742,79 zł** - świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dzieci i pełnoletnich wychowanków w rodzinach zastępczych i rodzinnym domu dziecka;
- **18 000 zł** - jednorazowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami 31 dzieci przyjmowanych do 12 rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka;
- **33 813,34 zł** - środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego dla 2 osób prowa-

dzących rodzinny dom dziecka;

- 1 osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka i 1 rodzinie zastępczej niezawodowej przyznano świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego w łącznej kwocie **896 zł**,
- 1 osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka przyznano środki finansowe na pokrycie kosztów niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym w łącznej kwocie **45 000 zł**,
- 1 osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka przyznano dofinansowanie do wypoczynku dla dzieci poza miejscem zamieszkania w kwocie **4 000 zł**,
- 1 osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka przyznano dwukrotnie świadczenie na pokrycie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem RDD w łącznej kwocie **1 250 zł**

Ponadto MOPS wypłacił wynagrodzenia wraz z pochodnymi w kwocie **460 079 zł**:

Wypłacone zostało wynagrodzenie dla:

- 5 rodzin zastępczych zawodowych ,
- 2 osób prowadzących 2 rodzinne domy dziecka ,
- 3 osób zatrudnionych do pomocy w RDD – w jednym RDD 1 osoba , w drugim 2 osoby

3.1.7. Postępowania administracyjne z zakresu opłat rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich prowadzi postępowania administracyjne w przedmiocie ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej jako jednostka właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka czy placówce opiekuńczo-wychowawczej. Ustalenie opłaty następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Obowiązek ustalania opłat wynika z zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, natomiast szczegółowe warunki umarzania w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odraczania terminu płatności, rozkładania na raty lub odstąpienia od ustalania opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, reguluje uchwała Rady Miasta Siemianowice Śląskie nr 537/2014 z dnia 30.10.2014r., która obowiązywała do czerwca 2023r. natomiast od 01.07.2023 roku obowiązuje uchwała Rady Miasta Siemianowic Śląskich nr 702/2023 z dnia

22.06.2023 r. Decyzja w sprawie ustalenia lub odstąpienia od ustalenia opłaty wydawana jest na podstawie zgromadzonych dokumentów umożliwiających rozeznanie sytuacji socjalno-bytowej rodziny.

Zgodnie z zapisami w/w ustawy opłatę, rodzice ponoszą od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej i odpowiadają za nią solidarnie. Od opłaty naliczane są odsetki ustawowe od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym decyzja ustalająca opłatę stała się ostateczna. Należności z tytułu nieponoszenia opłaty podlegają egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W ramach prowadzonych postępowań administracyjnych wydano 141 decyzji administracyjnych dotyczących przedmiotowej opłaty – wszystkie dotyczyły odstąpienia od ustalenia opłaty. Najczęstszymi powodami odstąpienia od ustalenia opłaty były dochody nie przekraczające kryterium dochodowego, niepełnosprawność, bezrobocie, wychowywanie przez rodzinę innych małoletnich dzieci, a także partycypowanie w kosztach utrzymania dziecka w pieczy zastępczej poprzez regulowanie na ich rzecz alimentów.

3.2. Dzieci umieszczone w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej

Od kilku lat zauważyć można deficyt miejsc w pieczy zastępczej. Szczególne trudności sprawia zapewnienie opieki dzieciom w wieku do 10 roku życia. Zgodnie z art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w/w dzieci powinny zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Niestety występuje niedobór kandydatów na rodziców zastępczych, w związku z powyższym MOPS zapewnia małoletnim miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie całej Polski. W 2023 r. dzieci zostały umieszczone w rodzinach zastępczych w Legionowie (woj. mazowieckie), w Szczytnie (woj. warmińsko-mazurskie), w Rawiczu (woj. wielkopolskie), w Limanowej (woj. małopolskie), w Chorzowie i w Sierakowicach (woj. śląskie) oraz w Dębicy (woj. podkarpackie). Podobne trudności występują w zalezieniu miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Mimo to, w wyniku wieloletniej, dobrej współpracy z placówkami opiekuńczo- wychowawczymi i organizatorami pieczy udało nam się umieścić dzieci z naszego Miasta w odpowiednich placówkach poza powiatem.

W Siemianowicach Śląskich w 2023 r. funkcjonowały trzy placówki opiekuńczo- wychowawcze:

- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 1 (w skrócie POW nr 1),
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 2 (w skrócie POW nr 2),

➤Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza nr 3 (w skrócie POW nr 3).

Placówki swoje działania prowadziły w pięciu całodobowych mieszkaniach koedukacyjnych, które przeznaczone są dla 38 dzieci. Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze spełniały podstawowe funkcje rodziny, w zakresie opieki i wychowania zapewniając wychowankom wszechstronną opiekę oraz stwarzając im warunki sprzyjające do prawidłowego rozwoju. Ponadto Placówki współpracowały z rodzinami biologicznymi dzieci w celu usprawnienia ich umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz ewentualnego powrotu do domu rodzinnego.

Pomimo tego, że w Siemianowicach Śląskich w ramach trzech placówek funkcjonowało pięć mieszkań zapewniających łącznie 38 miejsc zachodziła konieczność umieszczania dzieci również poza miastem. Wynika to z faktu, że liczba dzieci, którym MOPS jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej zobowiązany był zapewnić miejsce w pieczy zastępczej była większa niż ilość wolnych miejsc zapewnionych zarówno przez Placówki Opiekuńczo- Wychowawcze, jak i podmioty rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2023 r. umieszczono w instytucjonalnej pieczy zastępczej 28 dzieci, z czego część z nich zmieniała formę pieczy zastępczej zgodnie z poniższym wykazem:

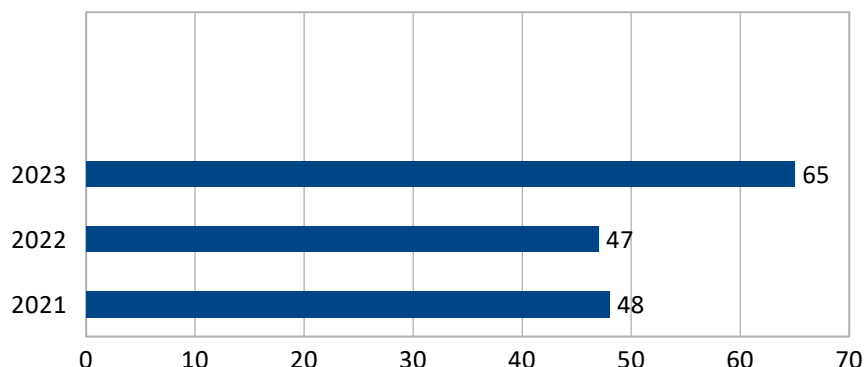
- 7 dzieci zostało bezpośrednio i docelowo umieszczonych w Placówkach Opiekuńczo- Wychowawczych nr 1, nr 2 i nr 3 w Siemianowicach Śląskich,
- 4 dzieci zostało tymczasowo umieszczonych w Placówkach Opiekuńczo- Wychowawczych nr 1, nr 2 i nr 3 w Siemianowicach Śląskich, a następnie:
 - 3 zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych poza miastem,
 - 1 zostało umieszczone w rodzinie zastępczej na terenie Siemianowic Śląskich,
- 17 dzieci zostało umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem, w tym 1 dziecko w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, a 1 dziecko w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej)

W 2023 r. umieszczono w rodzinnej pieczy zastępczej 37 dzieci:

- 28 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Siemianowic Śląskich.
- 9 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych poza powiatem

Poniżej znajduje się wykres obrazujący liczbę dzieci, które MOPS umieścił w pieczy zastępczej instytucjonalnej i rodzinnej w latach 2021-2023. Analiza danych pokazuje, iż liczba dzieci umieszczonych w 2021r. oraz 2022r. Utrzymywała się na stałym poziomie, natomiast w 2023r., obserwujemy wzrost liczby dzieci, które zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Wykres nr 4. Ilość dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2021-2023

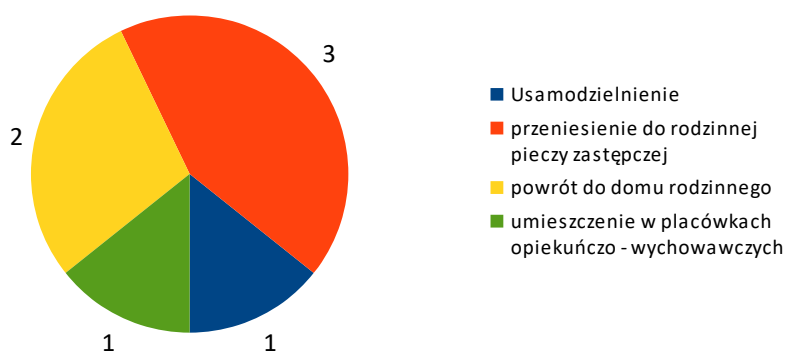


Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

W roku 2023 r. 8 wychowanków opuściło instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie Siemianowic Śląskich, w tym:

- 1 osoba po osiągnięciu pełnoletności rozpoczęła proces usamodzielnienia,
- 3 dzieci zostało przeniesionych do rodzinnej pieczy zastępczej poza powiat,
- 2 dzieci powróciło do domu rodzinnego,
- 1 dziecko umieszczono w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.
- 1 dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej na terenie Siemianowic Śląskich,

Wykres nr 5. Przyczyny opuszczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2023 roku.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS

Powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka

umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, a także średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. W związku z powyższym w przedmiotowej sprawie zawierane są porozumienia pomiędzy powiatami.

W 2023 r. zawarto:

- 17 porozumień z powiatami, na terenie których w rodzinnej pieczy zastępczej zostały umieszczone dzieci pochodzące z Siemianowic Śląskich,
- 16 porozumień z powiatami, na terenie których w instytucjonalnej pieczy zastępczej zostały umieszczone dzieci pochodzące z Siemianowic Śląskich,

4. USAMODZIELNIANI WYCHOWANKOWIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Kwestie dotyczące osób usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej zostały uregulowane zarówno w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak i w ustawie o pomocy społecznej. Osoby usamodzielniane to osoby, które:

- zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - do uzyskania pełnoletności na mocy postanowień sądów pozostawały w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- zgodnie z ustawą o pomocy społecznej - do uzyskania pełnoletności przebywały w domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę lub młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

Pełnoletni wychowankowie mogą otrzymać wsparcie w formie pieniężnej oraz

niepieniężnej. Forma pieniężna obejmuje:

- pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki,
- pomoc na zagospodarowanie w formie pieniężnej lub rzeczowej,
- pomoc pieniężną na usamodzielnienie.

Forma niepieniężna obejmuje:

- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu treningowym,
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,

- pomoc w postaci pracy socjalnej.

W 2023 roku usamodzielnieni wychowankowie korzystali z różnych form wsparcia przysługujących im na podstawie obowiązujących aktów prawnych. W poniższej tabeli znajdują się dane liczbowe odnośnie liczby otrzymanych przez nich świadczeń.

Tabela nr 7. Rodzaje pomocy udzielonej usamodzielnianym wychowankom w 2023 roku.

Rodzaje pomocy	Liczba wychowanków:	
	rodzin zastępczych	placówek
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	24	14
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	10	8
Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	5	2
Praca socjalna	24	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

4.1. Pomoc na kontynuowanie nauki

Pomoc na kontynuowanie nauki przysługuje osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę: w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, w uczelni, na kursach (jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia), u pracodawców w celu przygotowania zawodowego. Wysokość pomocy na kontynuowanie nauki w 2023r. wynosiła:

- zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą - do m-ca 05.2023 r. 595 zł miesięcznie, natomiast od m-ca 06.2023 r. 681 zł miesięcznie,
- zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w przypadku osób opuszczających, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy – 551,10 zł miesięcznie.

Otrzymująca ten rodzaj pomocy osoba usamodzielniana jest zobowiązana przedłożyć, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, zaświadczenie stwierdzające kontynuowanie nauki. Pomoc na kontynuowanie nauki może zostać przyznana osobie usamodzielnianej bez względu na wysokość dochodu – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej pieczę zastępczą - jeżeli spełnia ona warunki określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast w przypadku osoby opuszczającej ośrodki zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, dochód nie może przekraczać 200% kwoty kryterium dochodowego.

W 2023 r., usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych wypłacono świadczenia z tytułu przyznanej pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki w łącznej wysokości 128 309,72 zł, natomiast usamodzielnianym wychowankom placówek i ośrodków 58 933,70 zł.

4.2. Pomoc na usamodzielnienie

Pomocy pieniężnej na usamodzielnienie udziela się na wniosek osoby usamodzielnianej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Świadczenie to przyznawane jest w celu poprawy warunków mieszkaniowych usamodzielnianych osób, z myślą o podnoszeniu kwalifikacji zawodowych (kursy, szkolenia). Pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

W roku 2023 roku przedmiotową pomoc przyznano łącznie 18 osobom usamodzielnianym. Wszystkie świadczenia zostały wykorzystane na poprawę warunków mieszkaniowych (głównie remonty otrzymanych lokali z zasobów komunalnych oraz wyposażenie mieszkań w meble i urządzenia gospodarstwa domowego). Pomoc na usamodzielnienie do miesiąca 05.2023 r. mieściła się w przedziale od 1961 zł do 7839 zł, natomiast od miesiąca 06.2023 r. kwoty te zostały zwaloryzowane do wysokości od 2244 zł do 8968 zł. Wysokość świadczenia uzależniona była od okresu pobytu oraz formy pieczy zastępczej, którą opuścił usamodzielniany wychowanek. Ogólna kwota przekazanej pomocy pieniężnej wyniosła 124 654,73 zł.

4.3. Pomoc na zagospodarowanie

Usamodzielniani wychowankowie mają możliwość skorzystania z pomocy na zagospodarowanie w formie pieniężnej lub rzeczowej.

W 2023 r. pomoc na zagospodarowanie w formie pieniężnej o łącznej wartości 16807 zł przyznano 7 usamodzielnianym wychowankom. Pomoc ta była wypłacana w wysokości 1782 zł i 2039 zł. Pomoc obejmowała materiały budowlane, meble, niezbędne przedmioty codziennego użytku. Jej celem było poprawienie warunków mieszkaniowych usamodzielnianych osób.

4.4. Mieszkanie treningowe

Mieszkanie treningowe (od 1 listopada 2023 roku w związku z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej mieszkania chronione zmieniły się w treningowe) w Siemianowicach Śląskich przy ul. Hutniczej 17/3 funkcjonuje od kwietnia 2011 r. i jest przeznaczone dla osób opuszczających pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, opuszczających młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy. Pobyt w mieszkaniu treningowym daje schronienie osobom usamodzielniającym się, w sytuacji braku możliwości powrotu do domu rodzinnego na czas odpowiedni do uzyskania samodzielnego mieszkania oraz nabycia umiejętności społecznych.

W przypadku przekroczenia kryterium dochodowego ustalonego w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej pobyt w mieszkaniu treningowym jest odpłatny. Do czerwca 2023r., obowiązywała Uchwała Rady Miasta Siemianowic Śląskich nr 321/2021 w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych treningowych na terenie miasta Siemianowice Śląskie, a od lipca 2023 roku obowiązuje Uchwała Rady Miasta Siemianowic Śląskich nr 691/2023 z dnia 22 czerwca 2023 r. odpłatność, w zależności od wysokości posiadanego dochodu, wynosi od 2 % do 15 % dochodu osoby przebywającej w mieszkaniu treningowym.

Warunki ubiegania się o pobyt w mieszkaniu treningowym to:

- ukończenie 18 roku życia,
- posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia,

- rozpoczęcie lub gotowość do procesu usamodzielnienia z chwilą uzyskania skierowania do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu treningowym,
- zdolność do samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych,
- brak tytułu prawnego do innego lokalu bądź w przypadku posiadania takiego uprawnienia brak możliwości jego wykorzystania.

W mieszkaniu treningowym znajdują się 3 pokoje mieszkalne dla 3 usamodzielnianych osób. Koszty utrzymania mieszkania treningowego pokrywane są ze środków finansowych gminy. Wydatki na utrzymanie mieszkania treningowego obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 8. Koszty utrzymania mieszkania treningowego w 2023 roku.

Przeznaczenie wydatków	Kwota wydatków
Bieżące utrzymanie – zakup energii elektrycznej, gazu, wody	16 149,54 zł
Zakup materiałów i wyposażenia	1924,30 zł
Opłaty za gospodarowanie odpadami	606,20 zł
Razem	18 680,04 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS.

W 2023 r. w mieszkaniu przebywały 3 osoby usamodzielniane, mieszkańcy kontynuowali naukę lub pracowali. Złożyli wnioski o przydzielenie mieszkań socjalnych z zasobów miasta.

4.5. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych

Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej zmagają się z problemem dotyczącym uzyskania własnego lokalu mieszkalnego. Nie są w stanie sami zakupić mieszkania na wolnym rynku czy wynająć, ponieważ z racji swojego młodego wieku najczęściej uczą się, a ich jedynym dochodem jest pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki (tylko nieliczni wychowankowie otrzymują renty rodzinne lub alimenty).

Niewielu wychowanków decyduje się na podpisanie umowy najmu z prywatnymi właścicielami lokali. W 2023 r. w wynajętych mieszkaniach na terenie Siemianowic Śląskich oraz innych miast mieszkało 9 osób realizujących indywidualny program usamodzielnienia.

W 2023 roku klucze do mieszkania socjalnego lub komunalnego z zasobów miasta otrzymało 5 wychowanków.

5. POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich realizując zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zdiagnozował następujące potrzeby:

1. Tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej - wskazane jest systematyczne zwiększanie liczby niezawodowych rodzin zastępczych i zawodowych rodzin zastępczych, w szczególności pozyskanie zawodowej specjalistycznej rodziny zastępczej,
2. Utworzenie kolejnego rodzinnego domu dziecka na terenie powiatu,
3. Promowanie rodzicielstwa zastępczego na terenie powiatu, a także poza nim, w celu pozyskiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych,
4. Organizowanie szkoleń w celu wzmocnienia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka,
5. Stałe podnoszenie kwalifikacji pracowników świadczących wsparcie w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników socjalnych, wychowawców Zespołu Placówek Wsparcia Dziennego dla Dzieci),
6. Zwiększenie ilości mieszkań socjalnych dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą,
7. Pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym środków z Unii Europejskiej na integrację, edukację oraz specjalistyczne wsparcie rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych a także na poprawę funkcjonowania rodzin biologicznych, w tym wsparcie rodzin mających problemy opiekuńczo wychowawcze poprzez pomoc rodzin wspierających,
8. Remont mieszkania treningowego przeznaczonego dla usamodzielniających wychowanków pieczy zastępczej.
9. Utworzenie mieszkania dla rodziny zastępczej zawodowej, w celu pozyskania chętnych do objęcia tej funkcji.

Zaspokojenie wyżej wymienionych potrzeb pozwoli na bardziej efektywną realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wymienione potrzeby są zgodne z Programem Wsparcia Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2024-2026.

Sprawozdanie z zakresu wspierania rodziny za rok 2023 stanowi częściową ewaluację z realizacji zadań zawartych w „Programie wsparcia rodziny i rozwoju pieczy zastępczej dla miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2023”.

SPIS TABEL

Tabela nr 1.	Struktura rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny z uwzględnieniem dzieci w latach 2023.	strona 5
Tabela nr 2	Rodziny zastępcze w 2023 roku, wg liczby przyjętych dzieci.	strona 26
Tabela nr 3.	Wiek dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej i w rodzinnym domu dziecka w roku 2023.	strona 27
Tabela nr 4.	Wiek osób pełniących funkcję rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka w roku 2023.	strona 28
Tabela nr 5.	Rodzaje sieroctwa wśród dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku.	strona 29
Tabela nr 6.	Liczba rodzin, z którymi pracowali koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w 2023 roku.	strona 31
Tabela nr 7.	Rodzaje pomocy udzielonej usamodzielnianym wychowankom w 2023 roku.	strona 40
Tabela nr 8.	Koszty utrzymania mieszkania chronionego w 2023 roku.	strona 43

SPIS WYKRESÓW

Wykres nr 1.	Struktura rodzinnej pieczy zastępczej wg rodzaju w latach 2021- 2023.	strona 25
Wykres nr 2.	Liczba dzieci wg typu rodzinnej pieczy zastępczej w latach w latach 2021-2023.	strona 27
Wykres nr 3.	Przyczyny opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej przez wychowanków w 2023 r.	strona 30
Wykres nr 4.	Ilość dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2021-2023.	strona 38
Wykres nr 5.	Przyczyny opuszczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2023 roku.	strona 38